

NORGES HØYESTERETT

Den 6. november 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Skoghøy og Noer i

HR-2013-02325-U, (sak nr. 2013/2087), straffesak, anke over kjennelse:

A (advokat Arvid Sjødin)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Anken gjelder forlengelse av varetektsfengsling. Spørsmålet er hvorvidt siktede har gitt tilstrekkelig klart samtykke til at tingretten behandlet påtalemyndighetens begjæring om forlenget varetekt som kontorforretning.
- (2) A, født 00.00.1965, ble ved Haugaland tingretts dom 16. september 2013 dømt til fengsel i ett år og fire måneder for til sammen tolv lovovertridelser – blant annet overtridelser av straffeloven § 257, jf. § 258 og § 162 første og andre ledd. Dommen var en fellesstraff med usonet del av tidligere dom. Han har påanket dommen til Gulating lagmannsrett, som ved beslutning 23. oktober 2013 har henvist anken over straffutmålingen til ankebehandling.
- (3) A ble pågrepet av politiet 20. august 2013, og ved Haugaland tingretts kjennelse 22. august 2013 ble han varetektsfengslet på grunnlag av gjentakelsesfare, jf. straffeprosessloven § 171 første ledd nr. 3.
- (4) Ved påtegning 9. oktober 2013 begjærte politiet varetekten forlenget med åtte uker. Den 11. oktober 2013 sendte siktede følgende telefaks til sin forsvarer:

"Jeg, A, godtar herved fornyet varetektsfengsling med 4 – uker fra dato 14.10.2013."

- (5) Denne telefaksen ble av forsvareren samme dag videresendt til Haugaland tingrett med følgende oversendelsesbrev:

"A F. 00.00.1965 – SAMTYKKE TIL KONTORFORRETNING

Vedlagt oversendes signert samtykke til at fengslingsspørsmålet kan avgjøres ved kontorforretning."

- (6) Tingretten behandlet etter dette politiets begjæring om forlenget varetekt som kontorforretning, og ved kjennelse 14. oktober 2013 ble varetekten forlenget med åtte uker. Tingrettens kjennelse har denne slutning:

"A, født 00.00.1965, kan fortsatt holdes i varetektsfengsel inntil annet bestemmes av påtalemyndigheten eller retten, men ikke ut over 9. desember 2013 kl. 17.00."

- (7) A påanket denne kjennelsen til Gulating lagmannsrett. Det ble i anken anført at han bare hadde samtykket i fire ukers forlenget varetekt, og at tingrettens kjennelse derfor var i strid med samtykket. Han viste videre til at han etter straffeprosessloven § 185 fjerde ledd har rett til å være til stede ved behandlingen av begjæringen om forlenget varetekt, og at denne retten står ved lag for den del av varetektstiden som overstiger de fire uker han har samtykket i.

- (8) Lagmannsretten avsa 23. oktober 2013 kjennelse med denne slutning:

"Anken forkastes."

- (9) A har påanket lagmannsrettens kjennelse til Høyesteretts ankeutvalg. Han har anført at lagmannsretten tar feil når den har lagt til grunn at hans samtykke til fengsling i fire uker også innebar samtykke til kontorforretning ved fengsling utover denne tidsrammen.

- (10) Påtalemyndigheten har prinsipielt påstått anken avvist, da den påberopte ankegrunnen faller utenfor det ankeutvalget kan prøve. Subsidiært har påtalemyndigheten påstått anken forkastet, idet det etter påtalemyndighetens syn ikke er fremkommet opplysninger som stiller spørsmålet om tingretten gikk utenfor siktedes samtykke hva gjelder kontorforretning, i et annet lys.

- (11) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:

- (12) Da anken er en videre anke over kjennelse av lagmannsretten, er ankeutvalgets kompetanse begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og generelle lovtolking, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd nr. 2 og 3. For spørsmålet om det foreligger brudd på Den europeiske menneskerettskonvensjon, kan utvalget også prøve den konkrete subsumsjon.

- (13) Ankeutvalget er kommet til at anken må tas til følge.

- (14) Det følger av straffeprosessloven § 185 fjerde ledd at siktede har rett til å være til stede i retten ved behandlingen av begjæring om forlenget varetektsfengsling. At siktede har slik rett, kan også utledes av Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 5 nr. 3 første punktum og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 9 nr. 3 første punktum.

- (15) Såfremt siktedes tilstedeværelse ikke er nødvendig for å opplyse saken, har siktede likevel ikke plikt til å la seg fremstille. Den rett som siktede har til å bli fremstilt, kan han gi avkall på, jf. Rt. 2013 side 766. I så fall må det imidlertid foreligge et informert og klart samtykke.

- (16) Både tingretten og lagmannsretten har vært oppmerksom på at det i dette tilfellet ikke foreligger noe klart samtykke til å avgjøre begjæringen om forlenget varetekt ved kontorforretning. Tingretten uttaler:

"Siktede har i skriv av 11.10.2013 meddelt at han samtykker i forlenget fengsling i 4 uker, og hans forsvarer, advokat Arvid Sjødin, har i brev datert 11.10.2013 meddelt dette til retten med informasjon at det oversendes som signert samtykke til at fengslingen kan avgjøres som

kontorforretning uten rettsmøte. Retten legger til grunn at siktede samtykker til at saken kan avgjøres som kontorforretning, men at han kun samtykker til fengsling i 4 uker."

(17) I lagmannsrettens kjennelse heter det:

"Lagmannsretten legger til grunn at siktede og hans forsvarer var kjent med at påtalemyndigheten begjærte fengslingen forlenget med 8 uker, da han ga samtykke til forlengelse i 4 uker. Samtykke til fengsling, og samtykke til behandlingsmåte (kontorforretning), er ikke det samme. Det er likevel nærliggende å forstå erklæringen også som et samtykke til kontorforretning, siden det heller ikke hadde hatt noen hensikt å gi en slik erklæring. Lagmannsretten kan ikke se at det er knyttet vilkår til samtykket til kontorforretning, utover at siktede har tilkjennegitt sitt syn på fengslingsperiode. Han kunne latt være å gi samtykke, eller i det minste knyttet vilkår til samtykket, som da hadde ført til at han hadde blitt fremstilt. Anken over saksbehandlingen fører da ikke frem."

(18) Etter ankeutvalgets oppfatning bygger lagmannsrettens kjennelse på en uriktig generell forståelse av hvilke krav som må stilles til et samtykke fra siktede til at begjæring om varetektsfengsling blir behandlet som kontorforretning. For at et slikt samtykke skal gi grunnlag for ikke å fremstille siktede til rettsmøtet, må siktede ha vært informert om sin rett til å kreve fremstilling, og samtykket må være utvetydig.

(19) Lagmannsrettens kjennelse må etter dette oppheves på grunn av feil ved lovtolkningen. Da samme feil rammer tingrettens kjennelse, og det er mest hensiktsmessig at ny behandling skjer i tingretten, oppheves også tingrettens kjennelse.

(20) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Lagmannsrettens og tingrettens kjennelser oppheves.

Jens Edvin A. Skoghøy
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Ragnhild Noer
(sign.)

Riktig utskrift: